

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni și taxele de abonament se sîmit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FORME BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Al șaselea împrumut de războiu.

A izbucnit războiul și nimănuia dintre noi nu i-a fost inima rece. La semnul dat de războiu plecat-a floarea bărbaților nostri ca la nuntă: cu cântece de războiu și în salturi de jocuri naționale și semnele biruinței purtând, merg tot înainte, spărgând fronturi și înfruntând năprasnice năvăliri de dușman. Chiar astăzi se deschide cu mare solemnitate în palatul cultural (Kulturpalota) din Arad espoziția de războiu a regimentului 33, unul dintre regimentele mai mult împodobite cu distincții de vitejie. Faptele eroice ale fiilor nostri se prăsnuiesc astăzi în Kulturpalota și vor fi scrise cu litere de aur în istoria apărării patriei.

Pentru a putea purta cu isbândă războiul, trebuie să fie armata provăzută cu alimente și muniție. Alături de batoalioanele de marș trebuie să meargă și carele de tren. Impraturile de războiu sunt carăle de războiu ce însoțesc armata. Până acum s'au contras cinci împrumuturi de războiu. La toate cinci au participat tot românul, vorba acea, dela vlădică până la opincă. Așa s'au făcut miliardele, fără de cari fiii nostri ar fi pierit pe câmpul de luptă și s'ar fi prăbușit oastea în fața dușmanului îmbelșugat de ajutoarele, ce le căpătă de dincolo de mări.

Acum s'a deschis al șaselea împrumut de războiu. Circulara P. S. S. domnului Episcop exprimă sfaturile părintești de a se folosi fiecare de ocasiunea să-și plăseze bine banii și în aceeași vreme, câștigând mai bună dobândă decât din altă întrebuițare a lor, să umple al șaselea car de războiu cu cele trebuincioase, ca fiii nostri să nu sufere foame pe câmpul de luptă, și să aibe cu ce izbl în dușman. Abundanța de bani face posibil fie-căruia să participe după putințele lui la acest războiu și să-și asigure banii în hârtii aducătoare de 6%, pentru care ia garanța țara, cel mai bun girant, căci el nu poate bancrotă. Din contră eșind biruitor din războiu se va ridică valoarea tuturor efectelor, așa și bonitatea hârtiilor împrumutului de războiu.

Maiestatea Sa regele Carol grăește în ultimul său manifest cătră națiune și recunoscându-i virtuțile de jertfă și abnegație, aduse până

acum pe altarul patriei, apelează de nou la acel sentiment de jertfă și abnegațiune probat de faptele mari patriotice de sub durata războiului, și cere răbdare și perseveranță în suportarea greutăților create de războiu după învingerea cărora este sigura biruință. Obligațiile împrumutului de războiu nu sunt nici jertfă nici abnegațiune, ci dobânzile curate ale războiului. Cu atâta mai ales dar trebuie să semnăm împrumut de războiu.

Când glasul inimei ne mână și glasul arhierului și a domnitorului ne chiamă la împlinirea unei înalte datorii patriotice, sperăm, că nu vor lipsi cei chemați de a răspunde cu demnitate înaltului apel.

Nr. 1619/1917.

Circular.

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale din districtul Consistorului din Arad.

Acum în zilele acestea se încep semnările pentru al șaselea împrumut de războiu în Monarchia noastră. Toate împrumuturile de războiu de până aci au succes peste așteptare, dovedind deoparte puterea economică invincibilă a patriei noastre, de altă parte manifestând în chipul cel mai strălucit sollicitudinea tuturor cetățenilor acestei Monarchii spre a-și încordă toate puterile în scopul sfânt al învingerii finale și desăvârșite în acest grozav războiu, pe care siliți suntem a-l purta împotriva unei lumi întregi.

Avem însă acum cea mai întemeiată nădejde, că în curând jertfele noastre aduse cu drag pe altarul patriei își vor da rezultatul lor belșugat prin pacea dorită, care se apropie cu adierea ei mângăietoare. Acum se fac încordările cele mai de pe urmă, pentruca dușmanii nostri să înțeleagă definitiv imposibilitatea înfrângerii noastre și astfel să primească pacea oferită cu atâta bunăvoință de către puterile centrale. Și însuși Majestatea Sa glorioșul nostru Împărat și Rege apostolic Carol al IV-lea în scrisoarea sa dată din Castelul-Laxenburg în 8 Maiu n. a. c. și adresată ministrului nostru de finanțe, dă expresiune spe-

ranței Sale, că cetățenii patriei noastre mai ales acum, în zilele cele mai importante pentru terminarea glorioasă a rebelului, vor grăbi cu agoniseala lor spre a dovedi puterea noastră economică și hotărîrea noastră neînfrîntă de a învinge. Și ca strălucit exemplu El însuși a semnat 12 milioane de coroane pentru împrumutul de războiu al Ungariei și alte 12 milioane pentru împrumutul de războiu al Austriei.

Poporul românesc din această patrie în decursul întreg al războiului și-a dovedit înaltul și veritabilul său patriotism nu numai prin jertfa bogată a sângelui său, nu numai prin cea mai inescapabilă ținută a celor de acasă, ci și prin contribuțiile sale la împrumuturile de războiu de până aci, astfel că însuși d. Ministru de finanțe a ținut să remarceze faptul acesta prin rezoluțiunea sa recunoscătoare adresată Nouă cu Nr. 17.110 din 18 Septembrie 1916.

Avem deci deplină siguranță că credincioșii noștri și de astădată, și mai ales acum, când în urma conjuncturilor de războiu, în mâinile lor banii s'au sporit în măsură nemai-pomenită, ei vor grăbi să semneze în proporție adecvată stării lor materiale și patriotismului lor neîntrecut obligații pentru noul împrumut de războiu, căci în chipul acesta ei nu numai își vor împlini cea mai elementară datorință cetățenească, dar totodată își vor așeza banii agonisiți la locul cel mai sigur, în mâinile Statului, cu o rentabilitate, care nu se poate ajunge în nici un alt chip pentru capitalele menite spre fructificare.

Astfel stînd lucrurile, îndatorăm din nou iubita noastră preoțime parohială, ca acest circular al nostru să-l cetească în sf. biserică în cea mai apropiată Duminecă ori sîrbătoare, explicînd popoului credincios, că ajutorul ce-l dau Statului în schimbul obligațiunilor oferite, ni-l dau tot nouă și astfel ajutînd Statul în purtarea războiului, ne ajutăm pe noi înșine și deodată cu promovarea intereselor Statului, promovăm și interesele noastre binepricepute.

Deci recomandăm iubitului nostru cler și popor, particularilor ca și comunelor bisericesti, să contribuie la semnarea noului împrumut de războiu, pentru că capitalul ce s'ar investi în obligațiunile acestui împrumut nu numai că este deplin asigurat, dar aduce și camătă bună, din care motiv și Consistorul nostru va semnă și dînsul din fondurile diecezane o sumă mai însemnată.

Arad, 26 Aprilie (9 Maiu) 1917.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Activitate pastorală.

(Continuare).

Singurul isvor dădător de viață pe lume este sfînta biserică. De n'ar fi sfînta biserică cu duminecele și sîrbătorile ei, trupul și sufletul nostru ar petrece neconținut în lucru fără nădejde și în întunecimile patimilor, nefînd nicăirea lumină, nădejde și odihnă. Cât de bine, cât de ușori și veseli ne simțim în dumineci și sîrbători! Cum ne slobozește de toate necazurile și grijile lumești slujba Dumnezească din sfînta biserică. Când auzim sfta evanghelie și duioasele noastre cântări bisericesti, de pe ceriul inimei noastre se împrăștie toți norii și se face vreme frumoasă cu soare și cu căldură. Simțim cum se topește răutatea inimei noastre și cum se naște acolo o dorință tot mai vie de a face fapte bune. Cum ne vine să strigăm cu psalmistul și să plîngem lacrimi de pocăință.

„Miluește-mă Dumnezeule după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea... Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule, și Duh drept înoiește întru cele din lăuntru ale mele“.

De n'ar fi sfînta biserică cine ar putea să ușureze suferințele bolnavilor? Cine ar putea să mîngăie pe cei adînc întristați?

O! cum le alină bolnavilor durerile, când aud sunînd clopotele bisericii, ori când se roagă biserica pentru ei. Ora morții chiar e mai ușoară prin rugăciunile sfintei biserici. Adînc întristații prin rugăciunile sfintei biserici î-și recapătă sănătatea sufletului și puterea de viață.

De nu ar fi sfînta biserică, sufletele noastre s'ar prăbuși sub povara păcatelor, fiindcă nu am avea unde să ne întărim trupul și sufletul prin sfînta cuminecătură.

Oh, ce fîntîna bună este sfînta biserică, din care ne putem potoli setea sufletului în orice clipă!

În sfînta biserică venim de ne umilim și ne împăcăm cu Dumnezeu, pe Care L-am vătămat. În sfînta biserică venim să ne împăcăm unii cu alții și să ne iertăm. De aici ducem iubirea și dragostea unii între alții.

În sfînta biserică ne jurăm credință și cinste pînă la moarte unul altuia.

Locul cel dintîiu unde pășim după naștere este biserica și locul cel din urmă unde ne dorim după moarte este iarăși sfînta biserică. De n'ar fi sfînta biserică cum am uită noi cei fericiți, de săraci și de morți!

Câți săraci ar muri de foame, de sete și de frig, dacă sfânta biserică nu ar amîni cuvintele lui Hristos, care a numit pe săracii și nefericiții vieții acesteia frați ai săi, și a făgăduit împărăția cerurilor acelor oameni, cari sunt cu milă și cu iubire față de cei năcăjiți și nefericiți!

Ce ușor uită cei vii pe cei morți! Dară sfânta biserică ne aduce aminte de datorințele noastre față de cei morți și a așezat anumite zile pentru pomenirea lor. Sfânta biserică ne aduce aminte că pe mulți morți i-am vătămat și năcăjit în viața lor și, venindu-le moartea fără de veste, nu am mai putut să ne iertăm cu ei și să le facem bine precum le-am făcut rău. Sfânta biserică ne învață că părinților noștri și tuturor oamenilor din lume le putem face bine și după moarte prin *rugăciuni și prin milostenie*.

Cât de bine îi cade sufletului nostru când poate să-și plătească datoriile morale față de alții. Cu cât ni se pare moartea mai ușoară, când ne gândim, că și la noi se vor gândi alții și se vor ruga pentru odihna și iertarea păcatelor noastre.

Cât e de frumoasă și îndestulitoare grija ce o poartă biserică noastră morților!

Dacă noi astăzi avem voie de viață și putere de muncă, sfintei biserici avem să-i mulțămim, pentru că dânsa a altoit în sufletul nostru, din cea mai fragedă vârstă, *credința și speranța creștinească*. cari fac pe om muncitor și dornic de înaintare. Credința și speranța creștinească, sădite în noi de sfânta biserică, ne asigură, că nici o osteneală a noastră bună nu este pierdută și că nici o faptă bună nu va rămâne nerăsplătită în ceruri. Sfânta biserică ne mângăie și ne întărește prin învățătura ei, că noi oamenii din lumea aceasta suntem ca niște copii, cari au plecat în lumea largă, ca să muncească și să-și agonisească pâinea cea de toate zilele, cu gândul însă, că odată să vor întoarce iarăși la părinții lor mult iubiți, plini de mulțămire și fericire.

* * *

Rădăcinile vieții noastre, precum vedeți iubiții mei cetitori, zac în sfânta biserică, dar istoricii cei mai învățați din timpurile de demult și de astăzi ne spun, că noi nu avem să ne mulțămim bisericii noastre numai viața, ci și toate învățăturile bune, toată cultura noastră. Prin biserică am învățat să scriem și să cetim, prin biserică am învățat toate meșteșugurile bune din lumea aceasta; în și prin biserică s'a făcut limba noastră așa frumoasă

cum e; prin biserică s'au răspândit între noi toate năravurile bune, cu un cuvânt: tot ce știm noi astăzi dela sfânta biserică am învățat. Biserica noastră așa a făcut și face și astăzi cu noi, ca o maică bună. O maică bună își iubește mai presus de toate copilul ei, îl alăptează, îl grijește, veghează neconținut asupra lui, îl învață să meargă și să vorbească și altoiește în inima lui toate simțirile frumoase și curate, cu un cuvânt, îi dă tot ce poate da un suflet omenesc. Și dacă cumva Bunul Dumnezeu, în planurile lui nepătrunse, îi răpește copilul, mama îl deplânge cu potop de lacrimi și îi păstrează amintirea scumpă până la moartea ei. Așa e sfânta biserică cu noi. Ea ne-a păzit neamul nostru din fașe până astăzi, ne-a învățat o limbă frumoasă și ne-a arătat totdeauna *cărările cele mai bune în viață*: Ea poartă grije la cei vii, ca la niște copii, și ea plânge și pomenește întotdeauna pe cei repausați în Domnul.

Sfânta biserică a fost ne este și ne va fi izvor de fericire adevărată, pāvază și aco-peremânt.
(Vă urmă)

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1917.

Ședința III.

ținută la 11/24 Aprilie 1917 la orele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notariu: Dr. Pompil Cioban.

Nr. 20. Se cetește protocolul ședinței a II-a. Deputatul Dr. G. Popa propune a se șterge din protocol enunțiatul deputatului V. Goldiș că nu ia cu plăcere la cunoștință alegerea de arhiepiscop și metropolit a lui V. Mangra.

Punându-se propunerea la vot, întrunește numai 8 voturi și astfel protocolul se declară de autenticat în textul cetit.

Nr. 21. Prezidiul prezintă cererile de concediu a următorilor deputați: Antoniu Mocsonyi de Foen, Dr. Nestor Oprean și Gherasim Serbu.

Concediile cerute se acordă.

Nr. 22. Prezidiul prezintă cererea preotului Petru Căprariu din Belinț pentru ajutoriu. Se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 23. Urmează la ordinea zilei raportul special al Consistoriului din Arad cu privire la adausul de scumpete, pe seama preoțimeii diecezane.

Comisiunea pe baza raportului de sub întrebare propune ca:

1. Sinodul să facă și din partea sa reprezentăriune către înaltul guvern, cerând ajutorarea sistematică a preoțimeii, pe întreagă durata de scumpete creiată de rășboiu, și că asemnarea ajutorului să se facă la mâna P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre distribuire.

2. Stolele stabilite în norma stolară provizoră din 1877 să se duplice pe durata scumpetei creiate de rășboiu. Stolariul să se tipărească și distribuie comunelor bisericesti și preoțimeii.

3. Consistoriul se avizează a îndrumă comunele bisericesti, ca fiecare după starea ei materială să deie ajutoriu de scumpete preoților.

Față cu propunerea de sub 1. a comisiunii, deputatul Dr. G. Popa face următoarea contrapropunere:

„Încât Ven. Sinod crede, că prin faptul, că comisia regnicolară prin asemnarea ajutoriului dat pentru preoțimea noastră, la mâna Esc. Sale Dlui Arhiepiscop și Mitropolit, a jignit oarecare dispoziție autonomică a bisericii noastre, afacerea aceasta gravaminală să se separeze de chestia solicitării unui nou ajutoriu și să se facă propunere concretă și hotărîtă, în care să se arate clar și lămurit, care este acel gravamen“.

Pentru propunerea comisiei vorbesc deputații Dr. A. Lazar și P. Băran.

După încheierea discuțiunii punându-se la vot contrapropunerea deputatului Dr. G. Popa, aceea nu întrunește nici un vot și astfel:

Sinodul ridică la valoare de concluz propunerea comisiei stilizată și întregită în următoarele:

„Sinodul să facă și din partea sa reprezentăriune către înaltul guvern, cerând ajutorarea sistematică a preoțimeii, pe întreaga durată de scumpete, creiată de rășboiu, și că asemnarea ajutoriului să se facă la mâna P. S. Sale Dlui Episcop diecezan spre distribuire.

2. Stolele stabilite în norma stolară provizoră din 1877, să se duplice pe durata scumpetei creiate de rășboiu, în deosebi la funcțiunile dispensabile.

Stolariul să se tipărească și distribuie comunelor bisericesti și preoțimeii.

3. Consistoarele se avizează a îndrumă comunele bisericesti, ca fiecare după starea sa materială să deie ajutoriu de scumpete preoților“.

Nr. 24. Urmează la ordinea zilei raportul special al Consistoriului din Arad, ca senat bisericesc, despre demersurile făcute la înaltul guvern, pentru un ajutoriu de 36.000 cor. în scopul ameliorării dotației protopresbiterilor diecezani, cari demersuri însă au rămas fără rezultatul așteptat. Comisiunea bisericească propune, ca, în considerarea lipsei ardente, și până la rezolvirea definitivă a afacerii, Consistoarele se autorizează a anticipa jumătate din ameliorarea de câte 2000 cor., decretată în decisul sinodal de sub Nr. 55/916.

Dupăce însă comisia nu indică fondul, din care să se deie anticipație, precum nu indică nici modalitatea de restituire a anticipației propuse, P. S. Sa Dl Episcop președinte accentuiază, că cererii de sub întrebare nu se poate satisface cel puțin pentru acum în alt mod, decât prin urcarea retribuției protopopilor — pentru pierderea ședulelor dela cununii — dela 600 la 1200 cor. și diferența de câte 600 cor. să se acopere tot din fondul diecezan preoțesc, din care s'a acoperit și până acum retribuția de sub acest titlu.

Sinodul primește cu vot unanim modalitatea indigitată de P. S. Sa Dl Episcop-președinte, o ridică la valoare de concluz și astfel retribuțiunea tuturor protopresbiterilor din întreaga dieceză o ridică cu începere dela 1 Ianuarie 1917, dela 600 la 1200 cor. esolvinde din fondul diecezan preoțesc.

Nr. 25. Urmează la ordinea zilei referada comisiei organizatoare asupra raportului Consistoriului din Arad, pe lângă care prezentează proiectul de modificare a unor §§-i din statutele „Fondului diecezan pentru ajutorarea preoțimeii gr.-or. române din dieceza Aradului“. Raportor: Vasile Goldiș.

Cetindu-se proiectul în textul propus de adunarea generală a preoțimeii și aprobat de Consistoriul diecezan din Arad, ca și administrator al fondului, comisiunea propune aprobarea modificărilor în întregimea lor, fără nici o schimbare.

Sinodul în general ia proiectul la cunoștință și de bază la pertractarea specială.

Nr. 26. La pertractarea specială, referitoriu la lit. f) din §-ul 6. deputatul Sava Raicu face următoarea propunere:

„Taxa pusă pe candidații de preoți, cari se căsătoresc cu fete de mirean, să se steargă“.

Aceasta propunere o sprijinesc deputații: Roman R. Ciorogariu și Dr. G. Popa, iar pentru propunerea comisiei vorbește deputatul Dr Aurel Lazar.

Punându-se la vot contrapropunerea deputatului Sava Raicu, cade și

Sinodul ridică la valoare de conclud propunerea comisiei la textul literii f) din § 6.

Nr. 27. Urmând desbaterea specială a celorlalți §§-i

Sinodul primește întru toate propunerile de modificare, votate de adunarea generală a fondului și în-cuviințate și de Consistoriul din Arad, cari în întregimea lor sună astfel:

„§. 1. Fondul preoțesc întemeiat la anul 1877 formează proprietatea nealienabilă a Eparhiei române gr-or. a Aradului, după cum este ea arondată azi, adică atât a părților din districtul Consistorului din Arad cu cele 5 protopopiate (Lipova, Belint, Timișoara Vinga, și B.-Comloș) adnexate din Banatul Timișan, cât și a celorla din districtul Consistorului din Oradea-mare, cu scopul și destinațiunea sa inalterabilă fixată în Statutele de față.

§. 2. Fondul poartă numirea: „Fondul diecezan preoțesc“.

§. 5. Fondul se va administra prin Consistorul eparhial din Arad, conform Regulamentului special votat de Sinodul eparhial sub Nr. 57/1916.

§. 6.

b) din taxele anuale dela preoți și dela comunele bisericesti (§. 8.)

f) din taxele candidaților de preoție, cari nu sunt căsătoriți cu fete de preot, sau învățătoriu, ori cu învățătoare dela școlile gr.-or. rom. din această dieceză (§. 18.)

§. 7. Taxele fundamentale se stabilesc precum urmează:

a) pentru protopopi	Cor. 360
b) pentru preoții din parohii de cl. I.	240
c) " " " " " II.	180
d) " " " " " III.	
și pentru diaconi	120

§. 8. Taxele anuale se stabilesc astfel:

a) pentru protopopi	Cor. 120
b) pentru preoții din parohii de cl. I.	80
c) " " " " " II.	60
d) " " " " " III.	
și pentru diaconi	40

e) Comunele bisericesti pentru fiecare parohie a lor, plătesc câte 24 cor. anual, iar pentru cea protopresbiterală 40 cor.

§. 9. Atât taxele fundamentale, cât și cele anuale sunt obligați a le solvi toți protopopii, preoții și diaconii, cari sunt așezați azi ori se vor așeza în viitoriu în funcții pastorale pe teritoriul diecezei Aradului (§. 4.)

Toți membrii actuali ai fondului sunt obligați, ca sumele solvite în taxele fundamentale să le întregescă conform acestor Statute. Comunele bisericesti pentru fiecare parohie, vor solvi taxele anuale obligate prin §-ul 8 lit. e), cu începere dela 1 Ianuarie 1917.

Taxele fundamentale și anuale restante sunt a

se plăti cel mult până în 1 Oct. 1918. iar etc.... (Vezi textul din statutele anterioare).

§. 23. Suma maximală a ajutoriului membrilor se stabilește astfel:

a) pentru protopopi	Cor. 3600 cor.
b) pentru preoții din par. de cl. I.	2400 „
c) " " " " " II.	1800 „
d) " " " " " III.	
și pentru diaconi	1200 „

§. 27. Văduva unui membru al fondului, repostat după 10 ani de serviciu, primește pentru sine ajutoriu anual de $\frac{2}{3}$ parte din cvota de ajutoriu, ce i-ar compete bărbatului ei.

§. 30. Văduvele sau orfanii cari sunt îndreptățiți la ajutoriu după soțul respective tatăl lor repostat, primesc sub titlul „spese de înmormântare“ a soțului respective a tatălui lor, suma de 200 cor. Spesele de înmormântare în sumă de 200 cor. se aseamnă și în cazurile de moarte a văduvelor îndreptățite la ajutoriu. Suma se plătește la mâinile văduvei respective a aceluia, care a îngrijit și suportat spesele cu înmormântarea, totdeauna pe cvită în regulă vidimată de protopopul concernent.

§§-ii 30 și 31 se contrag în §. 31.)

§. 31. Orfanii unui membru al fondului, afară de ajutoriul mamei, până la vârsta de 18 ani se împărtășesc de un ajutoriu anual sub titlul „ajutoriu de creștere“.

Ajutoriuul fiecărui orfan se stabilește cu 100 cor. anual. Orfanilor, elevi în clasele inferioare a școlilor medii precum și celor aplicați la meserii și la comerț, li-se dă încă câte 100 cor. anual, de tot deci câte 200 cor.; iar celor din clasele superioare a școlilor medii, li-se mai dă câte 100 cor. deci de tot câte 300 cor anual.

Orfanilor și de tată și de mamă rămași după membrul fondului, pe lângă suma ajutoriului de creștere, li-se mai dă un plus de câte 50 cor anual.

§. 32. Orfanilor unui membru cu drept la ajutoriu, dacă pentru defectele spirituale ori corporale nu sunt în stare a-și procura subzistența, din care să poată trăi, Consistoriul concernent poate decide să li-se deie ajutorul și după 18 ani ai etății.

§-ul 36 ca alineat ultim se adauge la §. 35.

§. 36. Dacă un membru al fondului, trecut în stadiul de deficiență, după un timp oarecare se reactivează în serviciul preoțesc, ori ocupă în organismul bis. un alt post cu dotațiune sistemizată, sub durata serviciului nu se poate împărtăși de ajutoriu statutar, dar la cerere i-se dă însă dreptul să continue cu solvirea taxelor anuale la fond. În cazul acesta după încetarea serviciului activ, i-se va pune din nou în curgere ajutoriu statutar, computându-i-se acum și anii de serviciu petrecut în calitatea mai sus indicată.

(La sfârșitul §. 42 alineat nou).

Rațiociniul fondului și budgetul, după aprobarea lor prin sinodul eparhial. are a se tipări împreună cu protocolul adunării generale și a se distribui preoțime diecezane.

§. 47. Văduvele și orfanii cari astăzi pe baza dreptului acvirat se bucură deja de ajutoriu fondului, rămân în aceleași condiții, pe cât timp ajutoriu lor nu este în contradicere cu dispozițiile §-ului 37 respective 38 din aceste Statute.

Ajutoarele stabilite și puse în curgere nu mai pot fi slevate pentru a se stabili din nou conform modificărilor, ce din timp în timp eventual s'ar face în Statute.

§. 48. Toți membrii actuali ai fondului, cari sunt în restanță cu taxele obligate prin statutele anterioare, și cari taxe erau obligați să le plătească până la 31 Dec. 1908. sunt datori să achite toate aceste restanțe până la 1 Oct. 1918. Dela acest obligament etc... Vezi textul vechiu.

În §-ul 49 după cuvintele „numai după“ se va zice: „plătirea taxelor pe cel puțin 10 ani computați dela 1 Ianuarie 1909 cu întregirile prevăzute în §. 9“. Cuvântul „regulat“ se eliminează și astfel §. va suna așa:

§. 49. Toți membrii actuali ai fondului intră în beneficiile și au dreptul la ajutoriu garantat prin statutele prezente, atât pentru sine cât și pentru văduvele și orfanii lor numai după plătirea taxelor pe cel puțin 10 ani computați dela 1 Ianuarie 1909 cu întregirile prevăzute în §. 9. dacă totodată pe întreg acest timp vor fi plătit toate taxele obligate la fond.

Pentru cazul, când vre-un membru cu drept de ajutoriu garantat în aceste statute ar deveni deficient înainte de a fi solvit taxele normate în aceste statute pe timpul de cel puțin 10 ani, ori dacă ar reposa înainte de expirarea acestui interval, membrului deficient și respective văduvei și orfanilor lui le rămâne dreptul de-a solvi diferența taxelor obligate pe 10 ani, în care caz preotului i-se garantează cvota de ajutoriu pe toți anii de serviciu prestat, iar văduvei și orfanilor cvota legală în senzul §§-lor 21—32 din aceste statute.

§. 50. In caz de divergență între senatele bisericești dela ambele Consistoare în toate cauzele, ce privesc drepturile și datorințele membrilor către fond și aplicarea dispozițiilor din aceste statute, va decide Episcopul diecezan cu votul său, având atare caz contraversat să se înainteze Sinodului eparhial spre interpretare.

Aceste statute se pot modifica prin adunarea generală a preoțimei. Modificările se aștern prin Consistoriu diecezan din Arad la sinodul eparhial spre aprobare.

§. 51 Inmulțindu-se după timp venitele acestui fond întru atâta, încât după prevederea tuturor trebuințelor statutari, să rămână un prisos anual de venit, după ascultarea votului adunării generale a preoțimei și a propunerii venitiei dela Consistoriu, Sinodul eparhial poate să voteze și pentru alte trebuințe bisericești culturale ale diecezei o cvotă din venitul anual, dar numai până la suma, care rezultă ca venit anual curat dela sesiile parohiilor reduce. (§. 6. lit. h).

§. 52 Acestea statute intră în vigoare cu putere obligătoare dela 1 Ianuarie 1917“.

Nr. 28. La propunerea aceleiași comisiuni

Sinodul ia cu regret la cunoștință trecerea în deficiență a protopopului asesor referent George Popoviciu și exprimă mulțumită numitului asesor ref. pentru bunele sale servicii prestate diecezei timp îndelungat. Totodată Sinodul roagă pe P. Sa Dl episcop diecezan președinte al acestui Sinod, să pună la ordinea zilei în una din ședințele următoare alegerea unui as. ordinar la senatul bisericesc din Arad.

Nr. 29. Tot la propunerea aceleiași comisiuni

Sinodul primește modificarea propusă de Consistorul din Arad relativ la alegerea și alegibilitatea membrilor în sinodul protopresbiteral și enunță, că: „Drept de vot activ și pasiv au și sunt a se induce în consemnarea generală toți preoții și diaconii gror. români din protopopiat, ori sunt în funcțiune, ori în deficiență ori emeriți.

Nr 30. Tot aceasta comisiune prin același raportor, cu privire la raportul Consistoriului din Arad, relativ la normarea taxelor de esmisiuni oficioase, propune și

Sinodul enunță, că proiectul de normativ pentru regularea taxelor de esmisiuni și excursiuni, prezentat din partea Consistoriului din Oradea-mare se transpune Consistoriului din Arad, ca, cu considerare și la acest proiect, să înainteze la proxima sesiune sinodală în afacerea de sub întrebare un normativ precizat și motivat.

Nr. 31. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare. Referent dep. Iosif Moldovan. Se cetește raportul general al Consistoriului din Arad, ca senat școlar și

Se ia la cunoștință, având a se tipări ca adnex la protocol sub lit. E).

Nr. 32. La raportul special al acestui Consistoriu despre analfabeți comisiunea propune și

Sinodul decide: Afacerea să se facă obiect de studiu asupra cauzelor analfabetismului și să se raporteze la proxima sesiune, spre a se putea lua demersurile recerute.

Nr. 33. Raportul acelu Consistoriu în chestia adauselor de scumpete pentru învățători și învățătoare, la propunerea comisiunii,

Se ia la cunoștință, avizându-se Consistoriu să continue demersurile, stăruind după posibilitate, ca toți învățătorii nostri să fie împărțâșiți de ajutoare de scumpete pe timpul, cât vor sustă stările excepționale cauzate de răboiul de-opotrivă cu învățătorii, cari capătă acest ajutoriu, ca întregire dela stat.

Nr. 34. Raportul Consistorului din Arad despre demersurile luate în chestia dotațiilor învățătoarești, la propunerea aceleiași comisiuni,

Sinodul îl ia la cunoștință, avizându-se Consistoriu a continua acele demersuri în toate cazurile, spre a se delătură din calea progresului acest obstacol, în timpul cel mai apropiat posibil.

Nr. 35. Raportul Consistoriului din Arad relativ la remonstrațiunea făcută în contra legilor școlare „Apponyi“-ane, la propunerea aceleiași comisiuni,

Se ia la cunoștință.

Nr. 36. Raportul Consistorului din Arad

despre datele statistice școlare la propunerea aceleiași comisii,

Se ia la cunoștință.

Nr. 37. Raportul Consistoriului din Arad, că n'a putut executa concluzul sinodal Nr. 44/916 în chestia înființării preparandiei de fete, la propunerea comisiei

Se ia la cunoștință, avizându-se Consistoriul să țină afacerea în evidență și să o sulezeze după terminarea războiului.

Nr. 38. Raportul consistoriului din Arad în chestia bibliotecilor școlare pentru școlari și adulți, la propunerea aceleiași comisii

Se iau la cunoștință pașii întreprinși de Consistoriu, iar pentru popularizarea intenției privitoare la învățămintele de războiu se avizează Consistoriul a cultiva cu stăruință această literatură, dând organelor parohiali instrucții la colectarea obiectelor pentru un muzeu de războiu și pentru redactarea cronicelor de războiu în singuraticile parohii. Totodată Ven. Consistor să creeze și mijloacele trebuincioase la organizarea acestor lucrări.

Nr. 39. Raportul Consistoriului din Arad în chestia învățătorilor mobilizați

Se ia la cunoștință.

Nr. 40. Urmează la ordinea zilei raportul general al Consistoriului din Oradea-mare, ca senat școlar. Raportul același. Cetindu-se raportul, acela la propunerea comisiei

Se ia în general la cunoștință și se decide adnexarea lui la protocol sub lit. F. iar în special se decide ca: concluzele aduse de Sinod în legătură cu rapoartele senatului școlar dela Consistoriul din Arad să se estindă și asupra Consistoriului din Oradea-mare, cu privire la chestiile identice, și anume: în chestia inspecției școalelor, a analfabeților, a întregirii salarelor învățătoarești, a adauselor de scumpete și a bibliotecilor pentru școlari și adulți.

Fiind timpul înaintat ședința se încheie la orele 1 $\frac{1}{2}$ p. m.

Și cea următoare se statorește pe azi după amiază la orele 3.

Dr. Pompil Cioban,
notariu.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a V. dela 12/25 Aprilie 1917.

Ioan J. Sapp m. p., **Iosif Moldovan** m. p.,
episcop-președinte. notariul zilei.

Lirica lui Schiller.

(Studiu din istoria literaturii germane).

De: **Dr. Emil Precup** prof.

— Urmare. —

Cel mai minunat privilegiu al artei și al artiștilor este de-a conduce pe oameni la adevărată libertate, la voință armonică (armonia voinței) și la împlinirea liberă a datoriei. Numai ajuns în aceasta situație nobilitată și superioară poate omul rezista puterii oarbe a sorții:

«Mit dem Geschick in hoher Einigkeit
Gelassen hingestürzt auf Grazien und Musen,
Empfängt er das Geschoss, das ihn bedrängt
Mit freundlich dargebot'nem Busen
Vom sanften Bogen der Notwendigkeit.»¹⁾

Creațiunea poetică a lui Schiller din întreg decursul vieții sale e în strânsă legătură cu nizuința sa de împăcare a idealului cu realitatea. Aceasta împăcare a găsit-o în artă, în asocierea libertății (morale) cu frumosul, în „moralitatea frumoasă“. Artei i-a atribuit chemarea sublimă de a împăca orice disensiune în natura (firea) luptătoare a omului; ea e chemată a purifica (curăți) pasiunile, a nobilita moravurile. Ea trebuie să devină educatoarea poporului.

Artiștilor ca educatori și propagatori ai frumosului și ai moralității le-a atribuit chemarea superioară și plină de responsabilitate de a păstra și a înălța demnitatea genului omenesc și a o feri de decadentă:

„Der Menschheit Würde ist in eure Hand gegeben,
Bewahret Sie, sie sinkt mit euch.
Mit euch wird sie sich heben.“²⁾

Wichgram zice despre aceasta poezie următoarele: „Poezia este o mărturisire a poetului, un document despre vederile sale estetice, la cari a ajuns sub influența studiului antichității și a culturai superioare, sociale și umane din timpul său: este primul pas în dezvoltarea bogată a esteticei sale din anii următori.“

(Va urma).

¹⁾ În unire perfectă cu Soartea (lumii)
Și nepăsător, fiindcă e sprijinit pe grații și muze,
Primește cu pieptul deschis săgeata care-l amenință
Ca o săgeată din arcul blând al Necesității.

²⁾ Demnitatea omenimei este în mâinile voastre,
Păstrați-o; ea se cufundă cu voi,
Cu voi se va înălța.

CRONICA.

Semnați la „Victoria“. „Victoria“ institut de credit și economii din Arad a servit întotdeauna cu culanerie, ce i-a atras și până acum clientela mare și i-a stabilit reputația în toate cercurile financiare. Acum când mic și mare e chemat a concurge cu obolul său la purtarea războiului, aducem la cunoștința onoratului public, că „Victoria“ e decretat de local oficios pentru primirea semnărilor de împrumut, dreptce recomandăm tuturor să semneze la „Victoria“, unde va afla deplină orientare și chezașie de corectitate.

Distincție. Maiestatea Sa a distins cu ordinul Coroanei de fier clasa a III-a pe dl. Dr. Petru Ionescu, consilier de secție la ministeriul de culte și instrucție publică. Felicitările noastre! Mai avem plăcerea de a înregistra, că dl. consilier va funcționa ca comisar ministerial la examenele pedagogice din acest an.

Necrolog. Ioan Niță Turcu, candidat de preot a reposat în 2/15 Maiu a. c. după lungi și grele suferințe, împărțășit fiind cu sfta taină a muribunzilor, în frageda etate de 24 ani. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă joi în 4/17 Maiu a. c. la orele 10 a. m. în cimitirul gr.-or. din Totvărădia. Deplângem și noi pierderea elevului nostru, de care legam atâtea speranțe și ne împreunăm durerea cu durerea părinților. Dumnezeu să-i mângâie. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

Cutremure de pământ. Știri din Roma și Florența spun, că în zilele săptămânii trecute s'au întâmplat câteva cutremure de pământ pe țărmurii Adriaticei și în Toscana. O localitate cu numele Monterchi, lângă Arezzo, este în mare parte distrusă. Mai multe cadavre s'au scos din ruine. Soldații dau mână de ajutor la opera de salvare atât în localitatea numită, cât și în alte comune atinse de cutremur.

La vară nu va fi petrolul. Dl. ministru de comerț a adus la cunoștința autorităților, ca să se asigure petrolul necesar și pentru iarna viitoare; începând cu 1 Maiu numai pentru întreprinderile economice și industriale, și pentru luminarea ulițelor se va împărți petrolul. Din 1 Maiu până în 31 August deci nu va putea cumpăra petrolul.

Zaharină pentru fabricarea beuturilor. Dl. ministru de finanțe oprește întrebuițarea zahărului pentru a indulci beuturi, fie alcoolice, fie nealcoolice. Se poate însă întrebuițta zaharina pentru îndulcirea beuturilor, însă numai dacă poți dovedi cu certificat că te îndeletnicești cu fabricarea acestor beuturi și că n'ai fost nici odată osândit pentru vre-o înșelăciune cu zaharină. Nime nu-și poate aduce zaharină din altă parte, decât dela vama principală din Budapesta, și numai după învoirea Centralei zahărului. Zaharina nu se poate întrebuițta pentru alt scop, decât pentru care a fost cerută și nici nu poate fi vândută mai departe.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a Iarcoș** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Sesiă parohială din 16 jughere catastrale, după care contribuția o va plăti preotul.
 2. Bir preoțesc, dela fiecare număr de casă 30 litri cucuruz.
 3. Drept de pășunat pentru câte vite va avea preotul.
 4. Stolele legale.
 5. Eventuala întregire de dotație dela stat.
 6. De locuință va servi casa edificată de comuna urbarială (2 odăi, cuină și supraedificate, grădină) care se dă preotului spre folosință în mod gratuit, dar eventualele reparări la casă le va face preotul pe spesele sale.
- Alesul are să catehizeze fără alta remunerație.

Reflectanții pe lângă observare §-ului 33 din Reg. pentru parohii, sunt invitați a se prezenta în sfta biserică din Iarcoș pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale, iar rugărilor adresate către com. par. din Iarcoș, sunt a se înainta oficiului ppresbiteral gr.-or rom din Buteni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I-ă Bodești (Bozós)** devenită vacantă prin trecerea la stadiul de deficiență a preotului I. Ilica, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele:

1. Sesiă parohială din 32 jughere catastrale parte fânaț, parte arător, după care contribuția o va plăti preotul.
2. Casă parohială și supraedificate.
3. Stolele legale.
4. Întregirea dotației dela stat, pe carea parohia nu o garantează.

Alesul are să catehizeze fără alta remunerațiune.

Reflectanții au să-și înainteze rugărilor adresate comitetului parohial la oficiul protopresbiteral din Buteni (Körösbökény) instruite cu documentele prescise în concluzul Ven. Sinod eparhial de sub Nr. 84/910, având a se prezenta sub durata termenului concursual — pe lângă observarea strictă a §-ului 33 din Regulamentul pentru parohii — în sfta biserică din Bodești pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

1—3